

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
W LUBLINIE

**WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI
INSTYTUT NAUK PRAWNYCH**

Katedra Prawa Gospodarczego i Handlowego

Prof. dr hab. Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak

Recenzja
rozprawy habilitacyjnej oraz dorobku naukowego
w postępowaniu habilitacyjnym
dr. Grzegorza Sikorskiego

I. Uwagi ogólne.

Doktor Grzegorz Sikorski ukończył studia prawnicze na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 1991 r. Po ukończeniu studiów w latach 1994-1997 był zatrudniony w charakterze asystenta w Katedrze Prawa Handlowego i Międzynarodowego Prawa Prywatnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. W dniu 15 czerwca 2010 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych w dyscyplinie prawo na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „*Sytuacja prawna zastawnika w prawie polskim*”. Od 2015 r. jest zatrudniony w Katedrze Prawa Handlowego i Międzynarodowego Prawa Prywatnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego na stanowisku adiunkta.

W dniu 27 czerwca 2023 r. dr Grzegorz Sikorski wystąpił z wnioskiem o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne. Jako osiągnięcie naukowe wskazał monografię pt. „*Umowa wspólnego rachunku bankowego*”, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2023, ss. 377.

Na dorobek naukowy dr. Grzegorza Sikorskiego składają się ogółem 84 publikacje, w tym po uzyskaniu stopnia doktora łącznie 50 pozycji, obejmujących: 3 monografie (łącznie z rozprawą habilitacyjną), 27 rozdziałów w monografiach naukowych, 18 artykułów w czasopiśmie naukowych (w tym 3 we współautorstwie) i 2 recenzje.

II. Ocena rozprawy habilitacyjnej.

1. Uwagi ogólne.

Jako główne osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r., poz. 742 z późn. zm.) Habilitanta, stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej, wskazana została monografia pt. „*Umowa wspólnego rachunku bankowego w prawie polskim*”, C.H. Beck, Warszawa 2023, ss. 377.

Wybór tematu rozprawy habilitacyjnej zasługuje na akceptację. Będący przedmiotem pracy problem badawczy jest bardzo interesujący i istotny w aspekcie teoretycznym oraz charakteryzujący się doniosłością z praktycznego punktu widzenia. Problematyka wspólnego rachunku bankowego nie była dotąd w polskiej doktrynie przedmiotem kompleksowego opracowania monograficznego. Zasadnicze powstające na tym tle zagadnienia natury teoretycznej dotyczą konstrukcji takiej umowy, uwzględniającej jej istotę, strony, rodzaje, *essentialia negotii*, obowiązki stron wynikające z zawarcia umowy, a także odpowiedzialności z tytułu jej niewykonania bądź nienależytego wykonania, zasad jej zawarcia, zmiany oraz rozwiązania. Wskazane problemy znajdują również swoje odzwierciedlenie w praktyce zawierania i wykonywania takich umów w obrocie gospodarczym, a także w orzecznictwie. Zasadnicze rozbieżności mogą pojawiać się w tym zakresie przede wszystkim na tle zastosowania regulacji dotyczących umowy rachunku bankowego w ogólności do jego szczególnego rodzaju w postaci wspólnego rachunku bankowego. W konsekwencji uzasadnione jest przeprowadzenie kompleksowej analizy takiej umowy, uwzględniającej elementy wyznaczające jej konstrukcję.

2. Metodologia badań.

Zastosowana w pracy metodologia badań została zdeterminowana wskazanym w tytule tematem badawczym i celem pracy. Ze względu na założenie przeprowadzenia analizy ukształtowania umowy wspólnego rachunku bankowego w prawie polskim Habilitant przeprowadził badania przede wszystkim z wykorzystaniem metody dogmatycznej, wykorzystując objęte nią sposoby wykładni, w zakresie analizy obowiązujących przepisów prawa oraz dokonał oceny poglądów wyrażanych w doktrynie i judykaturze.

W pewnym stopniu w pracy wykorzystana została też metoda porównawcza w zakresie porównania uregulowań, a także poglądów doktryny i orzecznictwa dotyczących umowy wspólnego rachunku bankowego w innych systemach prawnych, głównie w prawie niemieckim oraz francuskim. Taki wybór porównywanych porządków prawnych został uzasadniony ich wpływem na ukształtowanie analizowanej umowy w prawie polskim.

W pracy uwzględniono też metodę historyczną, głównie w odniesieniu do przedstawienia sposobu kształtowania się i rozwoju w prawie polskim instytucji wspólnego rachunku bankowego oraz ewolucji, jakiej ulegały przyjęte rozwiązania.

3. Struktura pracy.

Oceniana rozprawa liczy 377 stron. Składa się z wykazu skrótów, wykazu literatury, wstępu, wprowadzenia, dwunastu rozdziałów, podsumowania oraz wniosków *de lege lata* i *de lege ferenda*, a także indeksu rzeczowego. Poszczególne rozdziały dzielą się na paragrafy, te ewentualnie na punkty. Konsekwentnie w każdym rozdziale wyodrębniono jednostkę zatytułowaną „Uwagi ogólne”, a rozważania w nim zawarte kończy jednostka zatytułowana „Podsumowanie”. O ile można rozważać potrzebę wprowadzania jednostek redakcyjnych zawierających „uwagi ogólne” w rozprawie habilitacyjnej, o tyle w pełni uzasadnione jest zamieszczenie na zakończenie poszczególnych rozdziałów podsumowania zawartych w nich uwag.

Podkreślenia wymaga bardzo obszerna wykorzystana w pracy bibliografia, zawierająca 373 pozycje, w tym 53 pozycje literatury obcej.

Podział pracy na rozdziały opiera się na wyodrębnieniu zagadnień stanowiących elementy składające się na analizę umownych stosunków prawnych i w zasadzie odpowiada tradycyjnemu modelowi badania stosunku umownego.

Jednocześnie konstrukcja pracy może budzić zastrzeżenia dotyczące kolejności prezentowanych rozważań. Wydaje się bowiem, że uwagi poświęcone powstaniu stosunku prawnego wspólnego rachunku bankowego powinny zostać poprzedzone analizą zagadnień dotyczących w szczególności istoty umowy wspólnego rachunku bankowego, jej stron czy rodzajów. Uzasadnione byłoby poza tym wyodrębnienie jednostki redakcyjnej dotyczącej charakteru prawnego umowy. Pozwoliłoby to uniknąć powtórzeń czy konieczności krzyżowego odsyłania w pracy do innych jej jednostek redakcyjnych. W przyjętym w pracy układzie treści omówienie zagadnień związanych z nawiązaniem analizowanej umowy wymagało rozstrzygnięcia kwestii stanowiących następnie przedmiot rozważań w dalszych rozdziałach pracy, dotyczących strony podmiotowej umowy, czy rodzajów wspólnych rachunków bankowych. Zastrzeżenia budzi też zamieszczenie uwag dotyczących prawnych postaci stosunku prawnego wspólnego rachunku bankowego pomiędzy rozważaniami poświęconymi obowiązkowi jego stron a rozdziałem na temat odpowiedzialności banku z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków wynikających z takiej umowy, co zaburza tok wyводу. Ponadto w pracy oddzielny rozdział poświęcono odpowiedzialności banku, natomiast uwagi odnoszące się do odpowiedzialności

współposiadaczy zawarte zostały w rozdziale dotyczącym ich obowiązków. Lepszym rozwiązaniem byłoby wyodrębnienie rozdziału poświęconego odpowiedzialności stron za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy wspólnego rachunku bankowego.

4. Hipoteza badawcza.

Habilitant wskazał w rozdziale I tezę, w myśl której „umowa wspólnego rachunku bankowego jest odmianą umowy rachunku bankowego zawieranej z jednym posiadaczem”. W związku z tym „reżim prawny dla umowy wspólnego rachunku bankowego będzie skonstruowany podobnie. Rozwiązania ustawowe odnoszące się do umowy rachunku bankowego zawartej z pojedynczym posiadaczem będą więc miały do niej odpowiednie zastosowanie” (s. 10). Na tym tle pojawia się pytanie o uzasadnienie i podstawę prawną „odpowiedniego” stosowania przepisów o rachunku bankowym w jego podstawowej postaci. Skoro rachunek wspólny jest rodzajem rachunku bankowego, przepisy te należy stosować wprost, oczywiście z uwzględnieniem w pierwszej kolejności regulacji odnoszących się do rachunków wspólnych. Odpowiednie stosowanie przepisów jest bowiem techniką prawodawczą, polegającą na tym, że przepis prawa nakazuje stosowanie do określonego stosunku prawnego przepisów o innym stosunku prawnym. W tym przypadku nie znajduje więc ona uzasadnienia. Ponadto wymóg odpowiedniego stosowania przepisów powinien mieć podstawę ustawową w postaci normy odsyłającej, tymczasem żaden przepis nie zawiera stosownej regulacji.

5. Treść pracy.

Praca stanowi kompleksowe opracowanie poświęcone konstrukcji umowy wspólnego rachunku bankowego. Zostały w niej poddane analizie wszystkie zasadnicze elementy składające się na taką umowę. Większość zaprezentowanych w pracy wniosków zasługuje na akceptację, co nie wyklucza możliwości zgłoszenia w recenzji pewnych uwag o charakterze polemicznym, ewentualnie krytycznym.

Rozdział I „Reżim prawny wspólnego rachunku bankowego i funkcje tego rachunku we współczesnym obrocie prawnym” poświęcony został regulacjom ustawowym dotyczącym umowy wspólnego rachunku bankowego, stosowanym w praktyce wzorcom umownym, ich zakresowi przedmiotowemu i zasadom związania ich treścią, a także rozwojowi judykatury w zakresie wspólnego rachunku bankowego. Przedstawiono też zagadnienie rachunku wspólnego jako prawnej postaci ogólnego rachunku bankowego oraz jego podstawowe funkcje. W rozdziale tym Habilitant trafnie rozwinął tezę, w myśl której wspólny rachunek bankowy stanowi odmianę ogólnego rachunku bankowego (s. 28-29). W związku z tym wskazał, że cechą umowy wspólnego rachunku bankowego jest to, że po stronie posiadaczy

występuje kilka podmiotów, które mają równą pozycję wobec banku „uprawnionych do wierzycielności wynikającej z rachunku bankowego”, przy czym status współposiadaczy wobec banku może zostać ukształtowany jako równy albo nierówny z punktu widzenia uprawnienia do dysponowania środkami zgromadzonymi na rachunku. Zasadnicze odmienności jej ukształtowania w porównaniu z umową rachunku bankowego zawieraną z jedną osobą przejawiają się w sferze wewnętrznej łączącej posiadaczy z bankiem oraz w sferze zewnętrznej, w zakresie wpływu praw i obowiązków współposiadaczy na sytuację prawną osób trzecich. W sferze wewnętrznej zdaniem Habilitanta elementem charakterystycznym dla umowy rachunku wspólnego jest uregulowanie dotyczące sposobu dysponowania przez współposiadaczy środkami zgromadzonymi na rachunku i wypowiedzenia umowy. Natomiast w sferze zewnętrznej rozwiązania szczególne dla umowy rachunku wspólnego odnoszą się w szczególności do stosunku poszczególnych współposiadaczy do ich wierzycieli i wyrażają w uregulowaniach kolizji uprawnień wierzycieli jednego ze współposiadaczy rachunku z prawami pozostałych współposiadaczy.

Jednak w tej części pracy zabrakło wyjaśnienia istoty umowy wspólnego rachunku bankowego i charakteru wspólności powstającej między współposiadaczami w takim przypadku. Nie rozważono też relacji pomiędzy umową wspólnego rachunku bankowego a występowaniem pomiędzy jej stronami innego stosunku prawnego uzasadniającego jej zawarcie. W konsekwencji w razie istnienia takiego stosunku prawnego wskazane wydaje się rozważenie jego wpływu na zasady realizacji praw i obowiązków wynikających ze stosunku prawnego wspólnego rachunku bankowego oraz na zasady odpowiedzialności z niego wynikające.

Rozdział II „Umowa wspólnego rachunku bankowego w niektórych obcych systemach prawnych” ma przede wszystkim walor informacyjny. Zawiera omówienie konstrukcji tej umowy w prawie niemieckim, francuskim, w systemie *common law* oraz w innych systemach prawnych (czeskim, rosyjskim), a także prezentuje różnice i podobieństwa pomiędzy rozwiązaniami przyjętymi w prawie polskim oraz w innych systemach prawnych. Stanowi wyraz zastosowanej w pracy metody prawnoporównawczej. Pewne odwołania do uwag przedstawionych w tym rozdziale zostały zawarte w dalszych częściach pracy.

Rozdział III „Powstanie stosunku wspólnego rachunku bankowego” dotyczy zawarcia, formy tej umowy, dokumentów imiennych związanych z takim rachunkiem bankowym oraz oznaczenia posiadaczy rachunku. Interesujące są w tym zakresie rozważania dotyczące formy elektronicznej i relacji między art. 78¹ k.c. a art. 7 pr. bank., a także znaczenia dokumentów wydawanych przez bank współposiadaczom. Scharakteryzowano obowiązek zawarcia umowy

wspólnego rachunku bankowego, obowiązek banku zawarcia takiej umowy, a także zagadnienie wyboru banku przez posiadaczy. Odnosząc się do zagadnienia obowiązku posiadania przez przedsiębiorców wspólnego rachunku bankowego Habilitant trafnie uznał, że na podstawie art. 19 pr. przedś. nie da się uzasadnić obowiązku posiadania wspólnego rachunku bankowego przez przedsiębiorców wspólnie wykonujących działalność gospodarczą (s. 81), co należy odnieść przede wszystkim do spółki cywilnej. Obowiązek dokonywania rozliczeń bezgotówkowych a w konsekwencji posiadania rachunku bankowego odnosi się bowiem do przedsiębiorców, a ten status w spółce cywilnej może przysługiwać wspólnikom w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej, a nie spółce. Ponadto przyjął istnienie obowiązku zawarcia umowy wspólnego rachunku bankowego powierniczego po stronie przedsiębiorców turystycznych oraz deweloperów, jeżeli wspólnie realizują prowadzą aktywność gospodarczą (s. 83). Niewątpliwie obowiązek posiadania rachunku powierniczego przez przedsiębiorcę turystycznego czy dewelopera ma podstawę ustawową, mogą też stać się współposiadaczami rachunku wspólnego, natomiast w pracy zabrakło uzasadnienia dla wyprowadzenia wniosku o istnieniu obowiązku zawarcia umowy dotyczącej rachunku wspólnego. Na uwagę zasługują rozważania odnoszące się do źródła nawiązania stosunku prawnego wspólnego rachunku VAT. W rozdziale tym poddano też analizie zmiany treści umowy wspólnego rachunku bankowego. Interesujące są rozważania dotyczące śmierci posiadacza rachunku indywidualnego jako zdarzenia powodującego nawiązanie stosunku prawnego wspólnego rachunku bankowego oraz skutków zawarcia takiej umowy z podmiotem nieuprawnionym, w ramach których Habilitant dowodzi ważności umowy zawartej przez współposiadaczy z podmiotem nieuprawnionym (niebędącym bankiem).

Rozdział IV „Podmiotowe ukształtowanie stosunku prawnego wspólnego rachunku bankowego” zawiera analizę rachunków wspólnych bankowych i niebankowych, a także rachunków osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, osób fizycznych i podmiotów o różnym statusie prawnym.

W zakresie uwag dotyczących podmiotów, które mogą być stronami umowy wspólnego rachunku bankowego Habilitant uznał za otwarty katalog podmiotów, dla których mogą być prowadzone rachunki wspólne (art. 51 i n. pr. bank.). Interesujące są przedstawione rozważania dotyczące braku uzasadnienia dla traktowania wyliczenia zawartego w ustawie jako zamkniętego, a także analiza tego zagadnienia z punktu widzenia zasady swobody umów (s. 123 i n.). Pozostaje jednak pytanie o cel wskazania przez ustawodawcę katalogu podmiotów, dla których takie rachunki mogą być prowadzone. Istotny jest przytoczony w rozprawie argument, dotyczący prowadzenia wspólnych rachunków bankowych dla spółek

cywilnych. Argument ten jednak opiera się na praktyce banków, natomiast nie ma podstaw prawnych, by wymagać posiadania przez współników spółki cywilnej wspólnego rachunku bankowego, nawet gdy są przedsiębiorcami. Być może należało odnieść się w tym zakresie do wspólności łącznej, jaką objęty jest majątek spółki (art. 863 k.c.). Na tym tle pojawia się zagadnienie wyróżnienia wśród rachunków wspólnych takich, które z mocy ustawy muszą mieć taki charakter oraz takich, których wspólność stanowi konsekwencję ukształtowania przez ustawę stosunku prawnego pomiędzy kilkoma osobami, zakładającego wspólność pewnej masy majątkowej i pytanie, czy w tym ostatnim przypadku rachunek bankowy powinien być rachunkiem wspólnym. Wiąże się ono ponadto z wyróżnionymi w rozdziale IX pracy prawnymi postaciami stosunku prawnego wspólnego rachunku bankowego, a w tym umowami wspólnego rachunku bankowego odpowiadającymi rodzajom rachunków bankowych wyróżnionych przykładowo w art. 49 ust. 1 pr. bank. (s. 254 i n.). W tym przypadku uwzględnienia wymagałyby ograniczenia w zakresie ukształtowania ich strony podmiotowej z uwagi na przypisanie możliwości prowadzenia poszczególnych rodzajów rachunków wyłącznie do wskazanych w ustawie podmiotów czy struktur (art. 49 ust. 2 i 3 pr. bank.). W ramach zagadnień dotyczących ukształtowania strony podmiotowej umowy wspólnego rachunku bankowego pojawiła się też pewna nieścisłość. W szczególności mowa jest o osobach pełnoletnich, które „na skutek ubezwłasnowolnienia nie posiadają osobowości prawnej” (s. 130). Tymczasem ubezwłasnowolnienie całkowite powoduje utratę zdolności do czynności prawnych, a nie osobowości prawnej.

W rozdziale V „Zmiany podmiotowe umowy wspólnego rachunku bankowego” przedstawiono interesujące rozważania odnoszące się do podstaw prawnych umownych zmian podmiotowych w takiej umowie, a także przelewu wierzytelności wspólnej. Wyodrębniono zagadnienia zmiany podmiotowej obejmującej wszystkich współposiadaczy rachunku oraz zmiany podmiotowej obejmującej jednego lub kilku współposiadaczy. Omówiono problematykę zmian podmiotowych stron umowy w ramach procesów konsolidacyjnych i restrukturyzacyjnych, a także wstąpienia do umowy wspólnego rachunku bankowego spadkobierców współposiadaczy.

W tym zakresie pojawiła się pewna nieścisłość. Habilitant przyjmuje bowiem, że w razie przekształcenia podmiotu będącego posiadaczem rachunku dochodzi do sukcesji generalnej (s. 140, 158). Jednak tego rodzaju transformacja podmiotowa zazwyczaj opiera się na koncepcji kontynuacji, zakładającej istnienie tego samego podmiotu prawa przed przekształceniem i po przekształceniu, które jest ujmowane jako zmiana formy organizacyjno-prawnej. W takim znaczeniu nie powoduje przejścia majątku na inny podmiot.

Ponadto wskazane jako przykład sukcesji uniwersalnej nabycie przedsiębiorstwa posiadacza nie musi oznaczać wstąpienia przez nabywcę we wszystkie prawa zbywcy (art. 55² k.c.), w tym w prawa wynikające z umowy wspólnego rachunku bankowego.

Wśród rozważań poświęconych zmianom podmiotowym w ramach umowy wspólnego rachunku bankowego pewien niedosyt pozostawiają uwagi dotyczące zgody dłużnika wymaganej przez umowę na przelew wierzytelności (s. 144 i n.). W pracy przyjęto tezę o konieczności wyrażenia zgody uprzedniej, bez której przelew nie dochodzi do skutku. Tymczasem wskazane zagadnienie mogłoby zostać poddane analizie przez pryzmat regulacji dotyczących zgody osoby trzeciej (art. 63 k.c.), która może zostać wyrażona przed dokonaniem czynności prawnej, w trakcie jej dokonania, jak i po jej dokonaniu. Ponadto pewne wątpliwości w tym zakresie budzi zaliczenie zawiadomienia o przelewie do oświadczeń woli (czynności prawnych) (s. 147). Wprawdzie w doktrynie prawa cywilnego nie ma jednolitej systematyki zdarzeń prawnych, jednak zachowania takie jak zawiadomienia nie są traktowane jako oświadczenia woli. Stanowią one oddzielną kategorię czynów zgodnych z prawem, z których dokonaniem ustawa wiąże określone skutki prawne. Są określane właśnie mianem zawiadomień albo zaliczane do oświadczeń wiedzy. Inną kwestią jest możliwość stosowania do nich, jako do „innych oświadczeń” odpowiednio przepisów o oświadczeniach woli (art. 65¹ k.c.). W kontekście zawiadomienia o przelewie nie jest też konsekwentne stanowisko Habilitanta w zakresie skutków zawiadomienia dokonanego przez osobę inną niż uprawniony reprezentant współposiadaczy (s. 148). Zawiadomienie przez współposiadacza rachunku prowadzonego dla stron umowy o współpracy według prawa geologicznego i górniczego jest traktowane jako mające wpływ na ustalenie dobrej lub złej wiary banku, natomiast zawiadomienie pochodzące od innego podmiotu niż towarzystwo funduszy emerytalnych w przypadku rachunku wspólnego funduszy emerytalnych zostało uznane za niedopuszczalne. Z kolei w ramach uwag poświęconych przejęciu długu pewne wątpliwości budzą uwagi dotyczące skutków takiej sukcesji (s. 154), gdyż z jednej strony mowa jest o wstąpieniu przez osobę przejmującą dług w stosunek prawny między wierzycielem a dłużnikiem oraz w stosunek prawny łączący dotychczasowego dłużnika z pozostałymi dłużnikami. Następnie Habilitant stwierdza, że przejęcie długu jednego z dłużników solidarnych odnosi się tylko do więzi między wierzycielem a dotychczasowym dłużnikiem, a osoba trzecia przejmująca dług nie musi być powiązana więzami z pozostałymi współposiadaczami rachunku oraz że w ramach tego stosunku zobowiązanym pozostanie dotychczasowy dłużnik a nie przejemca. Na tym tle powstaje pytanie, jakiego stosunku prawnego dotyczą wskazane uwagi: tylko wspólnego rachunku bankowego czy również

innego istniejącego między współposiadaczami. Pewien niedosyt pozostawiają uwagi dotyczące zmian podmiotowych w przypadku rachunków wspólnych dla stron umowy o współpracy na podstawie prawa geologicznego i górniczego oraz dla funduszy emerytalnych i prezentujące pogląd, że tylko operator lub towarzystwo emerytalne są uprawnione do dokonywania cesji wierzytelności przypadającej jednemu współposiadaczowi (s. 156) z uwagi na prawo do reprezentacji przysługujące takiemu podmiotowi.

Rozdział VI „Przedmiotowo istotne elementy umowy wspólnego rachunku bankowego *de lege lata*” prezentuje uwagi dotyczące znaczenia prawnego terminu „przechowywanie” środków pieniężnych. Poddano też analizie problem określenia *essentialia negotii* umowy wspólnego rachunku bankowego, a także obowiązku zawarcia w umowie elementów istotnych. Wydaje się, że rozdział ten można byłoby poświęcić pojęciu tej umowy, a więc wzbogacić go o rozważania na temat znaczenia prawnego „zlecenia” przez posiadacza przeprowadzenia rozliczeń pieniężnych, przewidzianego w art. 725 k.c. jako element definicji umowy, oraz określić charakter takiego postanowienia umowy z punktu widzenia wyróżnianych, innych niż przedmiotowo istotne, elementów czynności prawnej (*accidentalia negotii, naturalia negotii*). Uwagi odnoszące się do tej materii zostały natomiast zawarte w ramach rozważań dotyczących obowiązków banku (s. 197 i n.).

Na tle rozważań na temat *essentialia negotii* umowy wspólnego rachunku bankowego pojawiło się zagadnienie zakwalifikowania z tego punktu widzenia postanowień umowy wymienionych w art. 52 ust. 2 pr. bank. (s. 170-171). W tym zakresie zastrzeżenia budzi uznanie niektórych z elementów wskazanych w tym przepisie za uzupełniające katalog postanowień przedmiotowo istotnych zawartych w art. 725 k.c. Na tle wzajemnej relacji pomiędzy art. 725 k.c. a art. 52 ust. 2 pr. bank. należy bowiem dokonać rozróżnienia pomiędzy postanowieniami przedmiotowo istotnymi, które indywidualizują umowę rachunku bankowego od postanowień, które z mocy ustawy mają charakter obowiązkowy i powinny zostać zawarte w treści zawieranej umowy. W konsekwencji elementy przedmiotowo istotne czynności prawnej jaką jest umowa rachunku bankowego wynikają z art. 725 k.c. Natomiast art. 52 ust. 2 pr. bank. określa katalog postanowień, które formalnie powinny zostać zawarte w umowie jako czynności prawnej i które stanowią doprecyzowanie wskazanych elementów przedmiotowo istotnych. Konkretyzują i dookreślają wynikające z art. 725 k.c. zobowiązanie banku do przechowywania środków pieniężnych oraz, ewentualnie, do dokonywania rozliczeń pieniężnych. Również przepisy art. 51, 51b, 51c pr. bank. dotyczące rachunku wspólnego nie modyfikują elementów przedmiotowo istotnych tej umowy jako umowy rachunku bankowego, a jedynie odnoszą się do postanowień, które formalnie powinny zostać

zawarte w treści umowy. W konsekwencji trudno zgodzić się z poglądem zakładającym, że z art. 52 ust. 2 oraz art. 51, 51b, 51c pr. bank. wynikają dodatkowe, poza zawartymi w art. 725 k.c., elementy przedmiotowo istotne umowy wspólnego rachunku bankowego. Innym natomiast zagadnieniem jest wyodrębnienie spośród postanowień wymienionych w art. 52 ust. 2 oraz art. 51, 51b, 51c pr. bank. takich, które bezwzględnie powinny zostać zawarte w umowie od takich, których zamieszczenie nie jest konieczne. Wydaje się, że w rozprawie doszło do utożsamienia postanowień obligatoryjnych z elementami przedmiotowo istotnymi czynności prawnej, co doprowadziło do wniosku, że nawet wskazanie strony (współposiadaczy) jest elementem przedmiotowo istotnym.

Natomiast do trafnego wniosku prowadzą Habilitanta rozważania stanowiące odpowiedź na pytanie, gdzie powinny zostać zawarte *essentialia negotii*, w umowie czy regulaminie (s. 173). Wydaje się oczywiste, że dojście do skutku danej umowy jako czynności prawnej wymaga objęcia wyrażoną w niej zgodną wolą stron wszystkich jej elementów przedmiotowo istotnych. Tym bardziej, że w rozprawie Habilitant przyjął koncepcję automatycznego kształtowania treści stosunku prawnego przez wzorzec, który wpływa na treść stosunku prawnego, o ile umowa została zawarta (s. 16-17).

Ponadto w kontekście elementów przedmiotowo istotnych umowy warto zwrócić uwagę na to, że w myśl art. 725 k.c. umowa rachunku bankowego nie została ukształtowana jako odpłatna, a więc zastrzeżenie w niej wynagrodzenia dla banku pozostawiono woli stron. W związku tym nie można zgodzić się z zakwalifikowaniem konieczności zapłaty wynagrodzenia na rzecz banku jako cechy tego stosunku prawnego, a postanowienia odnoszącego się do takiego wynagrodzenia jako elementu przedmiotowo istotnego umowy (s. 171).

W rozdziale VII „Obowiązki banku w umowie wspólnego rachunku bankowego” scharakteryzowane zostały obowiązki: przyjęcia środków na rachunek wspólny, ewidencjonowania środków, dokonania storna, zwrotu środków, realizacji rozliczeń pieniężnych, honorowania poleceń rozliczeniowych i żądania zwrotu środków, wykonywania przez bank poleceń rozliczeniowych małoletniego oraz ubezwłasnowolnionego całkowicie lub częściowo. Przedstawiono też obowiązek informowania o zmianie stanu rachunku oraz zapłaty odsetek. Na podkreślenie zasługują rozważania dotyczące obowiązku zachowania tajemnicy bankowej.

Wśród rozważań poświęconych obowiązkom banku wynikającym z umowy wspólnego rachunku bankowego pojawiło się kilka nieścisłości. W szczególności nie jest precyzyjne zastrzeżenie, że współposiadacze mają prawo do dysponowania środkami

znajdującymi się na rachunku jeśli umowa tak stanowi (s. 177). Prawo posiadacza (współposiadaczy) do swobodnego dysponowania środkami zgromadzonymi na rachunku wynika bowiem z ustawy (art. 50 ust. 1 zd. 1 pr. bank.), natomiast jego ewentualne ograniczenie może zostać wskazane w umowie (art. 50 ust. 1 zd. 2 pr. bank.). W związku tym zastrzeżenia budzi też stwierdzenie, że z art. 726 k.c. wynika dla banku prawo do swobodnego dysponowania środkami zdeponowanymi na rachunku (s. 221). Prawo banku wyraża się bowiem w możliwości obracania takimi środkami, ale nie można zrównywać tej kompetencji z prawem do dysponowania nimi, które przysługuje posiadaczowi (współposiadaczom). Poza tym mowa jest o wpłacie na rachunek przez osobę trzecią jako o zdarzeniu powodującym wygaśnięcie wierzytelności, jaką ma ta osoba wobec współposiadaczy (s. 180). Wydaje się, że wpłata taka może spowodować wykonanie zobowiązania przez wpłacającego i wygaśnięcie wierzytelności przysługującej współposiadaczom wobec niej. Nieściśle jest też określenie reżimu majątku spółki cywilnego czy majątku wspólnego małżonków mianem „współwłasność łączna” (s. 197). Z uwagi na to, że w skład majątku wchodzi nie tylko rzeczy, bardziej precyzyjne jest posłużenie się terminem „wspólność łączna”.

Pewne niejasności znalazły się też w rozważaniach odnoszących się do możliwości umownego ukształtowania stosunku prawnego rachunku wspólnego w ten sposób, że prawo do dysponowania środkami zgromadzonymi na rachunku zostanie powierzone jednemu ze współposiadaczy (s. 204-205). Habilitant najpierw wskazuje w takim przypadku jako podstawę prawną umownego upoważnienia pełnomocnictwo udzielone jednemu ze współposiadaczy oraz zobowiązanie pozostałych do niewykonywania prawa dysponowania środkami na podstawie art. 57 § 2 k.c. Następnie jednak stwierdza, że podstawą ustalenia takiego zakresu kompetencji do składania bankowi dyspozycji może być sama umowa stron na podstawie art. 51a pr. bank. Skoro mowa jest o umownym ukształtowaniu zasad wykonywania prawa do dysponowania środkami, to pojawia się pytanie o potrzebę dodatkowo udzielania pełnomocnictwa jednemu ze współposiadaczy i zobowiązania do niewykonywania tego prawa przez pozostałych, skoro stosowne oświadczenia woli, wyrażające taką wolę stron zostały złożone w umowie, wskazującej na tylko jednego ze współposiadaczy jako uprawnionego do dysponowania środkami zgromadzonymi na rachunku.

W rozdziale VIII „Obowiązki współposiadaczy wynikające z umowy wspólnego rachunku bankowego” poddane zostały analizie obowiązki: zapłaty prowizji i innych opłat bankowych, zgłoszenia niezgodności salda, zawiadomienia o zmianie adresu lub siedziby. W

zakresie uwag dotyczących odpowiedzialności za zobowiązania wynikające dla współposiadaczy z umowy wspólnego rachunku bankowego pewien niedosyt pozostawiają uwagi odnoszące się do relacji pomiędzy ustawowymi regułami odpowiedzialności za zobowiązania w spółce cywilnej oraz w przypadku małżonków a regulacją wynikającą z art. 370 k.c. (s. 240-241). W szczególności rozważenia wymagałaby kwestia podstaw stosowania art. 370 k.c. wobec ukształtowanych ustawowo reguł odpowiedzialności za zobowiązania spółki (art. 864 k.c.). Ponadto uzasadnione byłoby rozważenie ukształtowania zasad odpowiedzialności przy założeniu, że wierzytelność wobec banku wynikająca ze stosunku prawnego wspólnego rachunku bankowego przysługuje współposiadaczom wspólnie, a tym samym jest wspólnym mieniem w rozumieniu art. 370 k.c.

Rozdział IX „Prawne postacie stosunku prawnego wspólnego rachunku bankowego w prawie polskim” poddano analizie umowy wspólnego rachunku: rozłącznego, łącznego, przedstawicielskiego, w ramach typologii rachunków bankowych przyjętej w Prawie bankowym, rachunku VAT, płatniczego, zastrzeżonego i powierniczego. W odniesieniu do rachunku przedstawicielskiego pojawia się pytanie o charakter, w jakim działa operator czy towarzystwo funduszy emerytalnych, jaka jest podstawa i źródło umocowania. W szczególności bowiem Habilitant uznaje towarzystwo za przedstawiciela ustawowego (s. 257), choć w innych miejscach określa je jako „organ” (np. s. 62, czy 151).

W rozdziale X „Odpowiedzialność banku w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem obowiązków wynikających z umowy wspólnego rachunku bankowego” zawarte zostały wnikliwe uwagi dotyczące odpowiedzialności banku w razie niewykonania obowiązku przyjęcia środków lub dokonania nieprawidłowego wpisu. Bardzo ciekawe są rozważania odnoszące się do odpowiedzialności w związku z wypłatą dokonaną na rzecz osoby nieuprawnionej oraz szczególnie ukształtowanych przypadków takiej odpowiedzialności, a także odpowiedzialności banku za szkodę wskutek wypłaty na rzecz osoby nieuprawnionej. Przedstawiono też odpowiedzialność banku za nieprawidłowe wykonanie poleceń rozliczeniowych, w związku z podaniem niewłaściwej informacji o saldzie i o zmianie stanu rachunku, czy odpowiedzialność za szkodę spowodowaną ujawnieniem informacji objętych tajemnicą bankową, a także legitymację współposiadaczy do dochodzenia roszczeń wobec banku.

W tym zakresie można też zwrócić uwagę na rozważania poświęcone imiennym dokumentom wystawianym przez bank w związku z zawarciem umowy wspólnego rachunku bankowego (s. 278-279). Dokumenty takie nie są papierami wartościowymi i nie mogą być uznane za takie z woli stron. Jednak warto byłoby rozważyć uznanie ich ewentualnie za znaki

legitymacyjne stwierdzające obowiązek świadczenia w rozumieniu art. 921¹⁵ k.c. i wynikające z tego faktu konsekwencje w zakresie odpowiedzialności banku za wypłatę na rzecz osoby nieuprawnionej.

W rozdziale XI „Egzekucja wobec posiadacza rachunku wspólnego i skutki prawne ogłoszenia jego upadłości oraz otwarcia postępowania sanacyjnego” dotyczy problematyki egzekucji prowadzonej z wierzytelności wynikającej z rachunku wspólnego. Habilitant w dogłębny sposób zaprezentował zagadnienie ustalenia zakresu takiej egzekucji prowadzonej wobec współposiadacza, a także środków obrony przysługujących współposiadaczom w takim przypadku, przyjmując, że pozostali współposiadacze mogą w takiej sytuacji wystąpić z powództwem przeciwegzekucyjnym. Poddał też analizie problem odpowiedzialności odszkodowawczej współposiadacza będącego dłużnikiem wobec pozostałych współposiadaczy w razie skierowania egzekucji do środków przekraczających udział egzekucyjny dłużnika. W tym zakresie Habilitant opowiedział się za deliktowym charakterem takiej odpowiedzialności, uznając że klauzule generalne nie mogą być w takim przypadku podstawą odpowiedzialności współposiadacza. Wydaje się jednak, że w wyniku zawarcia umowy wspólnego rachunku bankowego powstaje między współposiadaczami więź obligacyjna, a zachowanie dłużnika, który przez niewykonanie obowiązków wynikających z przepisów dotyczących egzekucji, doprowadza do przeprowadzenia takiej egzekucji można potraktować jako naruszające art. 354 k.c. Nie można jednoznacznie przesądzić, że niedochowanie wymaganej lojalności nie może w takim przypadku stanowić podstawy odpowiedzialności kontaktowej. Na uwagę zasługują też rozważania dotyczące sytuacji prawnej małżonka – współposiadacza w związku z egzekucją z rachunku. W tym zakresie Habilitant słusznie opowiedział się za koniecznością rozszerzenia zastosowania zwolnienia przewidzianego w art. 891² § 2 k.p.c. na innych niż współmałżonek współposiadaczy rachunku, zwłaszcza konkubentów. Przedstawiono też zagadnienie sytuacji prawnej współposiadaczy w świetle przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, wskazując na odmiennosc regulacji w porównaniu do egzekucji prowadzonej zgodnie z przepisami k.p.c. i brak możliwości ich zastosowania do egzekucji administracyjnej. Rozdział kończą uwagi na temat wpływu na sytuację prawną pozostałych współposiadaczy ogłoszenia upadłości i otwarcia postępowania sanacyjnego wobec współposiadacza.

Natomiast w rozdziale XII „Zakończenie stosunku prawnego wspólnego rachunku bankowego i jego skutki” zawarte zostały rozważania dotyczące sposobów jego zakończenia obejmujące: wypowiedzenie, rozwiązanie na mocy porozumienia stron, śmierć posiadacza, likwidację i upadłość posiadacza i likwidację banku, rozwiązanie umowy *ex lege*, a także

ogłoszenie upadłości banku. Scharakteryzowano też skutki zakończenia stosunku prawnego wspólnego rachunku bankowego oraz przedawnienie roszczeń z niego wynikających.

W podsumowaniu pracy Habilitant zawarł cenne wnioski *de lege lata* dotyczące ukształtowania w prawie polskim umowy wspólnego rachunku bankowego, stanowiące potwierdzenie przedstawionych w treści pracy ustaleń. Na szczególną uwagę zasługują też zaprezentowane wnioski *de lege ferenda*. Habilitant postuluje przede wszystkim potwierdzenie w przepisach otwartego katalogu podmiotów, które mogą być posiadaczami wspólnego rachunku bankowego. Kolejny postulat dotyczy uporządkowania, w pewnym zakresie ujednolicenia oraz doprecyzowania regulacji dotyczących specyficznych postaci wspólnego rachunku bankowego, czyli rachunków jednostek samorządu terytorialnego, stron umowy o współpracy na podstawie prawa geologicznego i górniczego oraz funduszy emerytalnych. Habilitant postuluje też rozważenie dopuszczenia prowadzenia rachunków wspólnych przez SKOK. Istotną kwestią jest też propozycja uregulowania zagadnienia zachowania tajemnicy bankowej przez bank wobec poszczególnych współposiadaczy, a także rozszerzenia możliwości stosowania środków przysługujących małżonkowi w razie egzekucji z rachunku wspólnego (art. 891² k.p.c.) na osoby pozostające z dłużnikiem w faktycznych związkach i zmiany art. 891¹ § 2 k.p.c. Habilitant proponuje też ujednolicenie rozwiązań prawnych w zakresie egzekucji sądowej i administracyjnej, a także wprowadzenie przepisów regulujących skutki ogłoszenia upadłości dla praw i obowiązków stron umowy wspólnego rachunku bankowego.

Niewątpliwym atutem rozprawy jest rzetelne i kompleksowe przedstawienie tytułowej problematyki. Stanowi ona kompendium wiadomości dotyczących umowy wspólnego rachunku bankowego. Podkreślenia wymaga zgromadzenie i usystematyzowanie prezentowanych w pracy poglądów doktryny, a także orzecznictwa. Większość zaprezentowanych na tej podstawie konkluzji nie budzi zastrzeżeń. Praca dowodzi rozległej i bardzo szczegółowej wiedzy Habilitanta odnoszącej się do prezentowanych w niej kwestii. Charakteryzuje ją z jednej strony analityczne ujęcie omawianych kwestii, z drugiej zaś syntetyczne prezentowanie konkluzji.

Zgłoszone uwagi polemiczne czy krytyczne nie umniejszają oczywiście ogólnej pozytywnej oceny recenzowanej rozprawy habilitacyjnej. Spełnia ona wymogi stawiane pracom habilitacyjnym. Należy uznać, że rozprawa stanowi znaczny wkład w rozwój prawa bankowego. Zawiera szczegółowe i interesujące rozważania poświęcone umowie wspólnego rachunku bankowego. Jest bardzo wartościowym opracowaniem prezentującym kompleksową analizę tej problematyki. Stanowi przez to istotny wkład do dyskusji na temat umowy

wspólnego rachunku bankowego. Habilitant prezentuje w rozprawie własne ciekawe ustalenia oraz propozycje zmian regulacji dotyczących wspólnego rachunku bankowego. Zawarte w pracy wnioski charakteryzują się pewną nowością i oryginalnością. W większości zostały poprzedzone pogłębioną analizą dogmatyczną prezentowanych zagadnień. Choć niektóre przedstawione poglądy mogą wydawać się kontrowersyjne, jednak pobudzając do dyskusji, z pewnością przyczyniają się do rozwoju prawa bankowego.

6. Strona formalna pracy.

Zarówno tekst główny, jak i przypisy w ocenianej rozprawie habilitacyjnej zostały opracowane i napisane dobrze pod względem technicznym. Jej język jest poprawny, dojrzały i precyzyjny. Habilitant szeroko wykorzystuje literaturę przedmiotu oraz orzecznictwo. Jednak można wskazać na pewne nieprawidłowości. W pracy występują powtórzenia w postaci kilkukrotnego powracania do tej samej problematyki (np. określenie statusu operatora w odniesieniu do umowy wspólnego rachunku stron umowy w współpracę na podstawie prawa geologicznego i górniczego, czy statusu powszechnego towarzystwa emerytalnego w przypadku rachunku wspólnego prowadzonego dla funduszy emerytalnych).

Habilitant nie ustrzegł się też pewnych błędów, bądź nie skorygował błędów powstałych na etapie edytowania tekstu w wydawnictwie. W pracy występują przede wszystkim usterki językowe, zwłaszcza literowe, fleksyjne czy składniowe.

Przypisy zostały wykorzystane w celu odwołania się do literatury czy orzecznictwa w omawianym zakresie. W większości skonstruowane są prawidłowo. Jednak pojawiają się w tym zakresie pewne niedociągnięcia, zwłaszcza polegające na odwołaniu się w tekście do poglądów doktryny bez odesłania do przypisu i wskazania ich źródeł (np. na s. 203 odwołanie do poglądu wyrażonego w nauce polskiej, czy na s. 222 wskazanie na powszechne przyjmowanie w doktrynie).

III. Ocena aktywności naukowej.

1. Ocena aktywności publikacyjnej.

Dorobek naukowo – badawczy Habilitanta, osiągnięty po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych, oprócz rozprawy habilitacyjnej, jest dość obszerny. Obejmuje ogółem 50 pozycji, w tym: 3 monografie (łącznie z rozprawą habilitacyjną), 27 rozdziałów w monografiach naukowych, 18 artykułów w czasopismach naukowych (w tym 3 we współautorstwie) i 2 recenzje. Habilitant był też redaktorem lub współredaktorem 6 monografii.

W ramach zainteresowań naukowych Habilitanta, znajdujących wyraz w ocenianych publikacjach, można wyróżnić kilka wątków (nurtów) tematycznych. Pierwszy obejmuje zagadnienia dotyczące prawa bankowego, w tym również instytucji cywilnoprawnych wykorzystywanych w obrocie bankowym. Tej problematyce poświęcony jest komentarz do ustawy Prawo bankowe „*Prawo bankowe. Komentarz*”, Warszawa 2015. Zagadnieniom z zakresu prawa bankowego Habilitant poświęcił też rozdział w monografii „*Wpływ zamieszczenia w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego klauzul niedozwolonych na dalszy jej byt, w świetle wyroku TSUE w sprawie C-260/18*” w: *Reklamacje, mediacje i inne postępowania w sprawach konsumenckich*, red. Z. Długosz, E. Sługocka-Krupa, K. Podgórski, Warszawa 2021, a także artykuły naukowe: „*Blokada środków na rachunku bankowym*”, *Monitor Prawa Bankowego* 2015, nr 5 (54), s. 74-93; „*Odpowiedzialność banku za niewykonanie zajęcia rachunku bankowego*”, *glosa do wyroku SN z 9 lipca 2015 r. (I CSK 445/14)*, *Monitor Prawa Bankowego* 2016, nr 10 (71), s. 22-29; „*Ograniczenia swobody kontraktowania w stosunku prawnym rachunku bankowego wspólnego (zagadnienia wybrane)*”, *Gdańskie Studia Prawnicze* 2018, t. 39, s. 333-342; „*Rok po wyroku TSUE. O (nie)możliwości uzupełnienia przez sąd umowy kredytu bankowego*”, *Dziennik Gazeta Prawna.pl Prawo*). W tym zakresie warto zwrócić uwagę na artykuły poświęcone problematyce kredytów indeksowanych i denominowanych oraz skutków zamieszczenia w nich postanowień nieuczciwych: „*Nieważność umowy kredytu denominowanego i indeksowanego – wnioski z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości*”, (współautorstwo M. Zejda), *Przegląd Prawa Handlowego* 2021, nr 7, s. 29-34; „*Nieważność umowy kredytu indeksowanego i denominowanego na skutek zastosowania w niej nieuczciwych postanowień*”, *Transformacje Prawa Prywatnego* 2021, nr 4, s. 161-189; a także „*Nieuczciwa klauzula indeksacyjna w umowie kredytu. Glosa do wyroku TS z 3.10.2019 r. Kamil Dziubak i Justyna Dziubak v. Raiffeisen Bank International, C-260/18*”, *Państwo i Prawo* 2022, z. 5 (współautorstwo M. Zejda), s. 163-171). W publikacjach tych zaprezentowano tezę o nieważności umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej, ze względu na zawarcie w niej postanowień nieuczciwych. Poddano też analizie możliwość ustalenia nieważności takiej umowy z mocy prawa z uwagi na sprzeczność jej treści z zasadami współżycia społecznego i zasadą swobody umów.

Drugi kierunek badań Habilitanta dotyczy prawa handlowego, w tym prawa spółek. W tym zakresie tematycznym można wyróżnić publikacje dotyczące problematyki prawa spółdzielczego i spółdzielni, czego rezultatem było opublikowanie artykułu naukowego, prezentującego ewolucję przepisów polskiego prawa spółdzielczego od XVIII „*Evolution of*

the Legal Regulation of Cooperatives in Polish Law” (współautorstwo z J. Kruczalak-Jankowska), *Prawo i Więż* 2019, vol. 8 nr 3.

W ramach prawa spółek Habilitant opracował niektóre hasła odnoszące się do spółki komandytowej, spółki komandytowo-akcyjnej oraz z ograniczoną odpowiedzialnością w publikacji *„Leksykon prawa spółek”*, red. B. Gliniecki, Warszawa 2021. Poddał też analizie zagadnienia związane z pozycją prawną członków organów w spółce z o.o. w artykule *„Delegowanie członka rady nadzorczej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do zarządu”*, *Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego*, 2019, nr 10, prezentującym pogląd, zgodnie z którym delegowanie do pełnienia obowiązków członka zarządu członków rady nadzorczej spółki jest dopuszczalne, o ile umowa spółki przewiduje takie rozwiązanie. Problematyki sytuacji prawnej członków zarządu spółki kapitałowej dotyczy też artykuł *„Skuteczność odwołania członka władz spółki kapitałowej”* w: *„Sto lat polskiego prawa handlowego – Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Andrzejowi Kidybie”*, red. M. Dumkiewicz, K. Kopaczyńska-Pieczniak, J. Szczotka, t. 1, Warszawa 2020, t. 1, prezentujący rozważania na temat znaczenia dotarcia do członka organu spółki kapitałowej oświadczenia o odwołaniu. Zagadnień z zakresu prawa spółek dotyczy też glosa *„Skutki obciążenia zastawem udziału w spółce z o.o.”*, *Glosa do roku SN z dnia 8.10.1999 r., II CKN 496/98*, *Prawo bankowe* 2000, nr 11, poświęcona skutkom prawnym ustanowienia zastawu na udziale w spółce z o.o., w szczególności w zakresie wykonywania prawa głosu przez zastawnika.

W obrębie prawa upadłościowego badania Habilitanta dotyczyły zagadnienia wpływu ogłoszenia upadłości z możliwością zawarcia układu na dopuszczalność prowadzenia egzekucji celem zaspokojenia wierzytelności zabezpieczonej rzeczowo. Ich rezultaty zawiera artykuł *„Wpływ ogłoszenia wobec dłużnika upadłości z możliwością zawarcia układu na dopuszczalność prowadzenia postępowania egzekucyjnego dotyczącego wierzytelności zabezpieczonej rzeczowo”*, *Przegląd Prawa Egzekucyjnego* 2015 nr 1, w którym Habilitant przyjął, że wierzyciel hipoteczny lub zastawnik jest uprawniony do kontynuowania egzekucji z przedmiotu zabezpieczenia mimo ogłoszenia co do dłużnika upadłości z możliwością zawarcia układu.

Trzeci wątek tematyczny odnosi się do prawa cywilnego materialnego. Wyrazem tych zainteresowań jest udział w dwóch komentarzach do kodeksu cywilnego: *„Kodeks cywilny. Komentarz”*, red. J. Ciszewski, Warszawa 2013, 2014, następnie jako *„Kodeks cywilny. Komentarz”*, red. J. Ciszewski i P. Nazaruk, Warszawa 2019 oraz *„Kodeks cywilny. Komentarz”*, red. M. Bałwicka-Szczyrba, A. Sylwestrzak, Warszawa 2022. Habilitant opracował w nich komentarze do przepisów regulujących prawa rzeczowe w ogólności,

służebności, użytkowanie i zastaw, potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu, przelew wierzytelności oraz przejęcie długu, umowę sprzedaży na raty, zastrzeżenie własności rzeczy sprzedanej oraz sprzedaż na próbę i prawo odkupu, umowę zamiany, dostawy i kontraktacji, umowę leasingu, użyczenia, pożyczki i rachunku bankowego, umowę przewozu i spedycji, umowę ubezpieczenia, poręczenia, umowę renty i dożywocia oraz przyrzeczenie publiczne. Ponadto Habilitant prowadził badania dotyczące dwóch umów nienazwanych o istotnym znaczeniu praktycznym: factoringu i blokady rachunku bankowego, których rezultaty opublikowane zostały w dwóch artykułach naukowych: „*Factoring*”, Problemy Egzekucji Sądowej 1997, nr 23 oraz „*Blokada środków na rachunku bankowym*”, Monitor Prawa Bankowego 2015, nr 5 (54). Każdy z nich prezentuje konstrukcję umowy oraz możliwości jej zastosowania w praktyce obrotu.

Habilitant prowadził też badania poświęcone instytucjom prawa rzeczowego, które analizował z punktu widzenia ich przydatności dla zabezpieczania wierzytelności bankowych. Problematyki tej dotyczy monografia, będąca pracą doktorską Habilitanta „*Sytuacja prawna zastawnika w prawie polskim*”, Toruń 2010, która poświęcona jest analizie sytuacji prawnej wierzyciela zastawniczego, a także artykuł naukowy „*Pozaegzekucyjne zaspokojenie roszczeń zastawnika*”, cz. 1, Przegląd Prawa Egzekucyjnego 2011 nr 6-7, s. 45-59, „*Pozaegzekucyjne zaspokojenie roszczeń zastawnika*”, cz. 2, Przegląd Prawa Egzekucyjnego 2011 nr 10, s. 51-75.

Czwarty nurt zainteresowań naukowych Habilitanta odnosi się do problematyki prawa cywilnego procesowego. W tym zakresie przedmiotem zainteresowania Habilitanta była tematyka egzekucji z wierzytelności wynikającej z umowy rachunku bankowego. Rezultatem tych badań jest monografia „*Egzekucja z rachunków bankowych*”, Sopot 1995, 2006, 2011, poświęcona egzekucji z wierzytelności wynikającej z umowy rachunku bankowego. Ponadto analiza zagadnień związanych z egzekucją z wierzytelności wynikającej z rachunków bankowych, ewentualnie z problematyką z nią związaną (egzekucja z wierzytelności za pracę) została zawarta w rozdziałach w monografiach o charakterze komentarzowym, systemowym i metodyki pracy komornika sądowego: „*Egzekucja z rachunku bankowego*”, w: „*Egzekucja sądowa w Polsce*”, red. Z. Szczurek, Sopot 2007, 2015; „*Egzekucja z rachunków bankowych*” w: „*Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*”, red. Z. Szczurek, Sopot 2013, 2017, „*Organy egzekucyjne, ich właściwość i postępowanie egzekucyjne w ogólności*”, „*Egzekucja z wynagrodzenia za pracę*”, „*Egzekucja z rachunków bankowych*”, w: „*System postępowania cywilnego, t. 8, Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne*”, red. K. Flaga-Gieruszyńska, Warszawa 2021, „*Egzekucja z rachunków bankowych*”, w: „*Metodyka pracy*

komornika sądowego”, red. A. Marciniak, Sopot 2015. Publikacje te prezentują szczegółowe uwagi dotyczące egzekucji z wierzytelności wynikającej z rachunku bankowego: jej przebiegu, poszczególnych czynności, kolizji uprawnień wierzyciela z chronionymi prawami dłużnika, prawami innych wierzycieli dłużnika, odpowiedzialności wierzyciela, dłużnika i komornika za dokonywane w ramach egzekucji czynności.

Egzekucja z wierzytelności wynikającej z rachunku bankowego stała się też przedmiotem rozważań zawartych w rozdziałach w innych pracach zbiorowych. Publikacja „Elektroniczna egzekucja sądowa z rachunku bankowego”, w: „Aktualne problemy egzekucji sądowej w Polsce i na Litwie. Zbiór studiów”, red. A. Marciniak, Vytautas Nekrošius, Sopot 2017, przedstawia motywy, zakres zmian i korzyści wynikające z wprowadzenia systemu Ognivo, za pomocą którego dokonywane są zajęcia wierzytelności wynikającej z rachunku bankowego. Z kolei „Ograniczenia egzekucji z rachunku bankowego”, w: „Honeste procedere. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Kazimierzowi Lubińskiemu”, red. A. Laskowska-Hulisz, J. May, M. Mrówczyński, Warszawa 2017, prezentuje analizę wzajemnej relacji norm prawnych określających zwolnienie spod egzekucji zawartych w przepisach prawa bankowego, k.p.c. i k.p. w zakresie kwot wpływających na rachunek bankowy z tytułu wynagrodzenia za pracę oraz tezę, że wskazane zwolnienia spod egzekucji są niezależne od siebie. Opracowanie „Dopuszczalność prowadzenia egzekucji z powierniczego rachunku bankowego wobec powierzającego”, w: „Ars in vita. Ars in iure. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Januszowi Jankowskiemu”, red. A. Barańska i S. Cieślak, Warszawa 2018, odnosi się do możliwości prowadzenia egzekucji z wierzytelności wynikającej z rachunku powierniczego przeciwko powierzającemu na podstawie przepisów o egzekucji z innych wierzytelności. Problematyki tej dotyczą też glosy: „Egzekucja sądowa z rachunku wspólnego”. Glosa do wyroku SN z 9 lutego 2012 r. (III CSK 189/11), Monitor Prawa Bankowego 2016, nr 5 (66), „Odpowiedzialność banku za niewykonanie zajęcia rachunku bankowego”. Glosa do wyroku SN z 9 lipca 2015 r. (I CSK 445/14), Monitor Prawa Bankowego 2016, nr 10 (71), „Zwolnienie od egzekucji środków błędnie przelanych na rachunek bankowy”. Glosa do wyroku SN z 27 października 2016 r. (V CSK 48/16), Monitor Prawa Bankowego 2017, nr 6 (79). Wnioski *de lege ferenda* zawarte w tych opracowaniach znalazły swoje potwierdzenie w zmianach legislacyjnych w zakresie przepisów o egzekucji z wierzytelności wynikającej z rachunku wspólnego. W tym kontekście na uwagę zasługuje też rozdział: „O potrzebie nowelizacji przepisów k.p.c. o egzekucji z rachunków bankowych” w: *W poszukiwaniu prawa dobrego i sprawiedliwego. Księga pamiątkowa ku czci Jana Tredera*, red. K. Lubiński, Warszawa 2013.

Poza wskazaną problematyką Habilitant prowadził też badania dotyczące organów egzekucyjnych i tytułów wykonawczych. W tym zakresie rezultaty badań Habilitanta znalazły wyraz w artykule „*Nowe przepisy o europejskich tytułach wykonawczych*”, *Przegląd Prawa Egzekucyjnego* 2016 nr 10 oraz w rozdziałach w opracowaniach zbiorowych: „*Samorząd zawodowy komorników sądowych – atrybut zawodu zaufania publicznego*” w: „*Nowy model zawodu komornika sądowego i finansowania egzekucji sądowej*”, red. A. Góra-Błaszczkowska, K. Flaga-Gieruszyńska, I. Gil, Sopot 2018, a także „*Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*”, red. G. Sikorski, Sopot 2018, poświęconych analizie samodzielności zawodu komornika sądowego. Zagadnieniom posiedzenia przygotowawczego oraz prawa strony zastępowanej przez pełnomocnika z urzędu do domagania się zwolnienia go przez sąd z obowiązku jej zastępowania dotyczą rozdziały w monografiach: „*Posiedzenie przygotowawcze w świetle zasad postępowania cywilnego*”, w: „*Założenia aksjologiczne nowelizacji k.p.c. z 4 lipca 2019 r.*”, red. S. Cieślak, Łódź 2020 oraz „*Zaufanie strony a ważne przyczyny zwolnienia z obowiązku zastępowania strony w procesie przez adwokata lub radcę prawnego ustanowionego przez sąd (art. 118 § 3 k.p.c.)*”, w: „*Tajemnica adwokacko-radcowska i notarialna oraz inne środki ochrony zaufania w postępowaniu cywilnym*”, red. S. Cieślak, Warszawa 2022. W pierwszej przedstawione zostały korzyści wynikające z przeprowadzenia posiedzenia przygotowawczego dla sprawnego przebiegu procesu, w drugiej przyjęto, że jedynie sąd ma możliwość zwolnienia pełnomocnika z urzędu z obowiązku zastępowania strony w sytuacjach wskazanych w przepisach. Ponadto w artykule „*Odmowa nadania klauzuli wykonalności wyrokowi polubownego sądu zagranicznego z powodu sprzeczności z zasadami porządku prawnego*”, *Przegląd Sądowy* 2009 nr 2, Habilitant opowiedział się za koniecznością analizowania przez sąd nadający klauzulę wykonalności wyrokowi zagranicznego sądu polubownego, zgodności tego orzeczenia wraz z jego uzasadnieniem z zasadami polskiego porządku prawnego. Do zagadnień z zakresu egzekucji sądowej nawiązuje recenzja monografii: Z. Knypl, *Eksmisja a prawa człowieka*, Sopot 2015, *Przegląd Prawa Egzekucyjnego* 2015, nr 7.

Zainteresowania naukowe Habilitanta obejmują też problematykę wykorzystania systemów informatycznych w ramach prawa procesowego cywilnego. Wyrazem tych badań są rozdziały w pracach zbiorowych: „*Geneza, rozwój i perspektywy systemów informatycznych wspomagających procesy merytoryczne w sądach powszechnych*”, w: „*e-Wymiar Sprawiedliwości w aspekcie europejskim*”, red. B. Śliwczyński i L. Łuczak-Noworolnik, Poznań 2016, „*Systemy informatyczne wspomagające procesy merytoryczne w sądach powszechnych – Sąd Nowej Generacji - w poszukiwaniu optymalnych rozwiązań*”, w:

„Kodeks postępowania cywilnego z perspektywy pięćdziesięciolecia jego obowiązywania: doświadczenia i perspektywy” red. E. Marszałkowska-Krześ, I. Gil i Ł. Błaszczak, Sopot 2016. Opracowania te zawierają analizę funkcjonalności systemów informatycznych w zakresie obsługi sądowego postępowania cywilnego. Do tej problematyki nawiązuje recenzja pracy zbiorowej *„Elektronizacja sądowego postępowania egzekucyjnego w Polsce”*, red. A. Marciniak, Sopot 2015, Przegląd Prawa Egzekucyjnego 2015, nr 6.

Należy uznać, że publikacje Habilitanta wzbogacają dorobek doktryny w zakresie prawa bankowego, cywilnego, postępowania cywilnego oraz prawa handlowego. Stanowią one istotny wkład w rozwój nauki prawa. Dorobek Habilitanta jest zróżnicowany ze względu na formę wypowiedzi (monografie, rozdziały w monografiach naukowych, artykuły, recenzje). Publikacje Habilitanta poświęcone są przy tym zagadnieniom mającym nie tylko znaczenie teoretyczne, ale również istotny wymiar praktyczny. Habilitant przedstawia w nich i ocenia poglądy doktryny, dokonuje analizy orzecznictwa, prezentuje wyniki własnych badań. Zawarte w nich poglądy czy wnioski, a także prezentowana argumentacja przyczyniają się do rozwoju nauki w zakresie prawa bankowego, cywilnego, postępowania cywilnego czy prawa handlowego.

2. Ocena aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.

Habilitant wykazuje istotną aktywność w zakresie uczestniczenia w konferencjach naukowych oraz seminariach organizowanych przez różne uczelnie i instytucje naukowe. Brał aktywny udział w wielu konferencjach, wygłaszając referaty oraz zabierając głos w dyskusji. W szczególności należą do nich: 1) Konferencja „Zawód komornika wczoraj, dziś i jutro”, Karpacz 29-31 maja 2012 r., referat: Samorząd zawodowy komorników sądowych – istotny aspekt postrzegania zawodu komornika, jako samodzielnego zawodu prawniczego – współczesność (aktualna sytuacja samorządu komorniczego na tle innych organizacji samorządowych zawodów prawniczych), 2) Konferencja „Eksmisja a prawa człowieka”, Uniwersytet Łódzki, Łódź 26 października 2012 r., referat: Eksmisja w mediach, 3) Zjazd Katedr Prawa Postępowania Cywilnego, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 19 września 2015 r., referat: Systemy informatyczne wspomagające procesy merytoryczne w sądach powszechnych - Sąd Nowej Generacji - w poszukiwaniu optymalnych rozwiązań, 4) Konferencja „e-Wymiar Sprawiedliwości w aspekcie europejskim” Poznań 16 stycznia 2016 r. (Instytut Logistyki i Magazynowania w Poznaniu), referat: Geneza, rozwój i perspektywy systemów informatycznych wspomagających procesy merytoryczne w sądach powszechnych,

5) Konferencja „Aktualne problemy wykonywania zawodu komornika sądowego” Uniwersytet SWPS, Warszawa 6 czerwca 2016 r., referat: Samorząd zawodowy komorników sądowych – atrybut zawodu zaufania publicznego, 6) Konferencja „Bezpieczna bankowość, czyli prawna ochrona informacji”, Uniwersytet Łódzki, Łódź 28 listopada 2016 r. (ELSA Łódź), referat: Tajemnica bankowa w postępowaniu egzekucyjnym - zakres informacji, do których uzyskania uprawniony jest komornik sądowy, czy szerzej organ egzekucyjny, 7) Konferencja „Zasada jedności prawa cywilnego a spójność regulacji prawnohandlowych i prawnorodzinnych”, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 18-19 października 2018 r., głos w dyskusji na temat dopuszczalności zawieszenia członków zarządu w spółce z o.o., 8) Konferencja „Duża nowelizacja KPC z 4 lipca 2019 r. – założenia aksjologiczne”, Uniwersytet Łódzki, Łódź 28 listopada 2019 r., referat: Posiedzenie przygotowawcze w świetle zasad postępowania cywilnego, 9) VII Międzynarodowa konsumencka konferencja naukowa, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Kraków 27-28 października 2020 r., referat: Wpływ zamieszczenia w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego klauzul niedozwolonych na dalszy jej byt, w świetle wyroku TSUE w sprawie C-260/18, 10) II Ogólnopolska Konferencja Aksjologiczna „Tajemnica zawodowa i inne instrumenty ochrony zaufania do przedstawicieli wolnych zawodów prawniczych w postępowaniu cywilnym”, Uniwersytet Łódzki, Łódź, 26 marca 2021 r., referat: Zaufanie strony a ważne przyczyny zwolnienia z obowiązku zastępowania strony w procesie przez adwokata lub radcę prawnego ustanowionego przez sąd (art. 118 § 3 k.p.c.), 11) Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Materialnoprawne instrumenty zabezpieczenia wierzytelności”, UAM, Poznań 22 maja 2021 r., referat: Rodzaje zabezpieczeń wierzytelności związane z rachunkiem bankowym (wierzytelnością z rachunku bankowego), 12) III Ogólnopolska Konferencja Aksjologiczna „Aksjologia egzekucji sądowej - w poszukiwaniu optymalnego poziomu ochrony praw wierzyciela i dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym i upadłościowym”, Uniwersytet Łódzki, Łódź 8 kwietnia 2022 r., referat: Pozycja banku jako wierzyciela w egzekucji sądowej, 13) Toruńskie spotkania z prawem handlowym, UMK, Toruń 10 marca 2023 r., referat: Skutki prawne zawarcia w umowie kredytu indeksowanego/denominowanego postanowień abuzywnych, 14) Seminarium naukowe „Konsument w obrocie finansowym. Uprawnienia Rzecznika Finansowego i jego rola”, Uniwersytet Gdański, Gdańsk 29 marca 2023 r., referat: Klauzule indeksacyjne. Nieważności, bezskuteczność umowy kredytu indeksowanego/denominowanego. Zarzut zatrzymania.

Habilitant był też członkiem komitetu organizacyjnego seminarium naukowego „Konsument w obrocie finansowym. Uprawnienia Rzecznika Finansowego i jego rola”,

Uniwersytet Gdański, Gdańsk 29 marca 2023 r. (organizatorzy: Uniwersytet Gdański Wydział Prawa i Administracji i Rzecznik Finansowy).

Prowadzi też wykłady na studiach podyplomowych: na Uniwersytecie Gdańskim wykłady w ramach studiów podyplomowych Prawo spółek oraz na Uniwersytecie Łódzkim wykłady w ramach studiów podyplomowych Prawo egzekucji sądowej.

W ramach aktywności naukowej Habilitanta należy zwrócić uwagę na udział w posiedzeniach naukowych Katedry Prawa Cywilnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu w latach 2000-2016, a także na współpracę z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w projekcie „Gwarancja zapłaty wynagrodzenia wykonawcy w procesie realizacji umów o roboty budowlane z uwzględnieniem przepisów prawa zamówień publicznych”, który zakończyło wydanie monografii o takim samym tytule we współautorstwie z dr. hab. J. Ziętym, prof. UWM (Difin, Warszawa 2023, ss. 162).

W konkluzji należy stwierdzić, że dr Grzegorz Sikorski wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni czy instytucji naukowej.

IV. Ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzującego naukę.

Na wysoką ocenę zasługuje także dorobek dydaktyczny Habilitanta, wyrażający się w jego aktywności oraz osiągnięciach w pracy dydaktycznej. Habilitant prowadzi zajęcia dydaktyczne (wykłady, ćwiczenia) z przedmiotów: prawo handlowe, prawo umów gospodarczych, prawo umów bankowych, prawo rynków kapitałowych, prawo przedsiębiorców, prawo turystyczne, instytucje prawa cywilnego w procesie zarządzania przedsiębiorstwem, prawo spółek, Law, Business and Arbitration Law na Wydziale Prawa i Administracji UG, a także z przedmiotów: kodeks spółek handlowych i prawo na Wydziale Zarządzania UG, prawo gospodarcze i międzynarodowe prawo gospodarcze na Wydziale Ekonomicznym UG, podstawowe przepisy prawa w turystyce na Wydziale Humanistycznym UG, elementy prawa handlowego na Wydziale Filologicznym UG.

W ramach działalności dydaktycznej brał także udział w projekcie związanym z opracowaniem dobrych praktyk w nauczaniu na studiach prawniczych. Jego rezultatem było opracowanie rozdziału w publikacji zbiorowej „Opinia prawna, jako narzędzie dydaktyczne”, w: „Dobre praktyki w nauczaniu na studiach prawniczych”, red. M. Balwicka-Szczyrba, J. Kruczałak-Jankowska, Gdańsk 2021.

Habilitant był sekretarzem redakcji Przeglądu Prawa Egzekucyjnego w latach 2010-2019 oraz redaktorem naczelnym Wydawnictwa Currenda w Sopocie (2015-2019).

Pełnił również funkcję redaktora lub współredaktora naukowego 6 monografii naukowych: „*Cechą sprawiedliwości jest nie krzywdzić ludzi. Księga pamiątkowa ku czci Zenona Knypla*”, red. Z. Szczurek i G. Sikorski, Sopot 2017; Z. Szczurek, „*Czynności egzekucyjne. Zagadnienia ogólne*”, seria: Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, red. K. Flaga-Gieruszyńska, A. Machnikowska, G. Sikorski, Sopot 2017; I. Gil, „*Postępowanie zabezpieczające*”, seria Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, red. K. Flaga-Gieruszyńska, A. Machnikowska, G. Sikorski, Sopot 2017; J. Jagieła, „*Tytuły egzekucyjne*”, seria: Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, red. K. Flaga-Gieruszyńska, A. Machnikowska, G. Sikorski, Sopot 2018; P. Gil, „*Klauzula wykonalności i postępowanie w przedmiocie jej nadania*”, seria: Postępowanie zabezpieczające i egzekucyjne, red. K. Flaga-Gieruszyńska, A. Machnikowska, G. Sikorski, Sopot 2018; „*Ustawa o komornikach sądowych. Komentarz*”, red. G. Sikorski, Sopot 2019.

Ponadto Habilitant sporządził recenzje naukowe następujących artykułów zgłoszonych do publikacji: *Umowa o świadczenie usług e-financing*, Przegląd Prawno-Ekonomiczny 2023, nr 1, *Rynek Over-the-Counter jako standard likwidacji pozycji stanowiących ryzyko dla funkcjonowania DeFi. Rozważania praktyczne wokół „Solend scandal*, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego, *Cywilnoprawne konsekwencje wpływu postanowień umowy kredytowej na zdolność kredytową*, Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny 2022, nr 1, *W sprawie skutków nieważności umów kredytu walutowego*, Transformacje Prawa Prywatnego 2022, nr 2.

Jest członkiem Rady Naukowej Centrum Badań nad Aksjologią Procedur Cywilnych oraz sieci naukowej Processus, działających na WPiA Uniwersytetu Łódzkiego.

W latach 2015-2019 Habilitant był członkiem Rady Legislacyjnej Naczelnej Rady Adwokackiej.

W ramach działalności popularyzującej naukę Habilitant opracował niektóre hasła leksykonu odnoszące się do spółki komandytowej, spółki komandytowo-akcyjnej oraz z ograniczoną odpowiedzialnością („*Leksykon prawa spółek*”, red. B. Gliniecki, Warszawa 2021). Ponadto prowadzi (od 2015 r.) następujące wykłady na podyplomowych studiach Prawo Spółek na WPiA Uniwersytetu Gdańskiego: „*Odpowiedzialność członków zarządów spółek kapitałowych*”, „*Kompetencje, skład i organizacja rad nadzorczych w spółkach kapitałowych*”, „*Kompetencje, skład i organizacja zgromadzenia wspólników sp. z o.o., prostej akcyjnej i walnego zgromadzenia akcjonariuszy w spółce akcyjnej*”.

Natomiast na studiach podyplomowych Prawo Egzekucji Sądowej na WPiA Uniwersytetu Łódzkiego prowadzi (od 2014 r.) wykłady: „*Egzekucja z rachunków*

bankowych”, „Prawo bankowe a egzekucja sądowa”, „Zabezpieczenie umowne a egzekucja sądowa”.

Prowadził też w latach 2007 - 2018 w ramach aplikacji komorniczej organizowanej przez Izbę Komorniczą w Gdańsku wykłady na temat: „Kodeks spółek handlowych”, „Prawo bankowe i ubezpieczeniowe”, „Kodeks postępowania administracyjnego i postępowanie przed sądami administracyjnymi”, „Prawo upadłościowe i restrukturyzacyjne”.

W związku z powyższym należy uznać, że Habilitant dysponuje odpowiednim dorobkiem dydaktycznym, organizacyjnym i popularyzującym naukę.

V. Konkluzja

W konkluzji należy stwierdzić, że dorobek naukowy dr. Grzegorza Sikorskiego uzyskany po otrzymaniu stopnia naukowego doktora, walory rozprawy habilitacyjnej, istotna aktywność naukowa, a także osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne oraz w zakresie popularyzowania nauki, spełniają kryteria określone w art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r, poz. 742) i w związku z tym uzasadniają podjęcie dalszych czynności w postępowaniu habilitacyjnym, zmierzających do nadania dr. Grzegorzowi Sikorskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Lublin, dnia 15 lutego 2024 r.